в) тегишли сифат даражасидаги оюва сув тармоқларига хизмат кўрсатиш талабларини бажармаганлиги учун "Таъминотчи"дан қонунчиликда ва шартнома шартларида кўрсатилган миқдорда жарима (пеня)лар тўлашни талаб қилиш;

г) "Таъминотчи"ни шартномани беюр қилиш тўғрисида, унинг беюр қилинишидан камида 15 кун олдин огоҳлантирган ҳолда ва ушбу муддатда оюва сувни чиқариш бўйича кўрсатилган хизматлар учун тўловларни тўлиқ амалга оширган ҳолда шартномани бир томонлама беюр қилиш;

д) оюва сувни чиқариш хизматлари учун амалга оширилган тўловларнинг ҳолати, қарзларнинг йўқлиги ҳақидаги маълумотлар ва маълумотномани (шахсан ёки ўз вакили орқали) бепул олиш;

е) "Таъминотчи"дан оюва сувни чиқариш хизматлари ҳажми ва сифати, уларни амалга ошириш шартлари, тўловлар тарифи ва тартибларининг ўзгариши ҳақидаги маълумотларни бепул олиш;

ё) оюва сувни чиқариш бўйича хизматлар кўрсатилмаётганлиги ёки уларнинг паст сифатда эканлиги тўғрисидаги даполатнома тақдим этилгандан кейин 18 соат мобайнида таъминотчидан носозлик ва камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги маълумотларни олиш;

3.2. Истеъмолчининг мажбуриятлари:

а) шартнома шартларини бажариш;

б) ўзининг ҳудудида жойлашган ва уларга тегишли бўлган коммунал оюва тармоқлари ва қурилмаларининг мувофиқ равишда кўриқланишини, уларга сув тошиши ёки шикастланишига, музлаб қолишига йўл қўймаслиқ, кудуқ юпюқларини юр ва муздан тозалаш, "Таъминотчи" томонидан ўрнатилган тамғаларнинг бутлигини назорат қилиш, кудуқлардан юза оюваси мавжудлигини таъминлаш, ёнғинга қарши гидрантларга ўтиш йўлларини беркитмаслиқ, кўрсатилган ёнғинга қарши гидрантларнинг кўрсаткичлари яхши ишлашини назорат қилиш;

в) "Истеъмолчи" ҳудудида ёки унинг тасарруфидаги оюва тармоқлари ва қурилмаларнинг устига турли буюм ва материалларнинг йиғилишига ҳамда оюва тармоқлари ва қурилмаларининг устидан иншоотлар қурилмаслигини, шу жумладан, ташқи (кўча ва квартал ичидаги) оюва тармоқлари ва қурилмаларининг устидан иншоотлар қурилишига йўл қўймаслик;

г) коммунал оюва тармоқлари ва қурилмаларининг транзит нуқталарида ҳар қандай шикастланиш, бузилишлар ҳақида зудлик билан "Таъминотчи"ни хабардор қилиш;

д) сувни ҳисобга олиш приборларида яққол кўриниб турган носозликлар, шунингдек тамғани бутлигига шикаст етган ёки узиб ташланганлиги тўғрисидаги ҳолат аниқланганда ҳамда ҳисобга олинмаган ёнғинга қарши гидрантлар мавжудлиги ҳақида дарҳол ёзма равишда ёки алоқа тармоқлари (факс, электрон почта) орқали "Таъминотчи"га хабар бериш;

е) "Таъминотчи" билан тузилган шартномага мувофиқ мажбуриятларига риоя қилиш, ҳар ойнинг 23 дан 25 гача санасида кўрсаткичларни ўз вақтида ва аниқ ечиб олиш ва ушбу кўрсаткичларни "Таъминотчига" жорий ойнинг охирги кунидан кечикмаган ҳолда маълумотларни тақдим қилиш ва тўловни амалга ошириш;

ё) шартномада белгиланган миқдордан ортиқ ҳажмда окава сувнинг ортиқ сарф қилинишига ва оюва сувларининг меъёрдан ортиқ чиқарилишига йўл қўймаслиқ;

ж) "Таъминотчи"ни ўз вақтида оюва хўжалигидаги, банк маълумотлари ва юридик манзилидаги ўзгаришлар ҳақида хабардор қилиш;

и) "Таъминотчи"га тегишли бўлган ёки унинг ҳудудида жойлашган сув ва оюва тармоқлари, курима ва мосламаларнинг мувофиқ техник эксплуатациясини таъминлаш;

й) ишлаб чиқариш оюва сувларининг олдиндан тозалаш ишларини олиб бориш ва уларнинг ифлосланиш юнцентрациясини меъёрдаги кўрсаткичларга ўтиб кетмаслигини таъминлаш;

к) оюва тармоғига туширилувчи сувларнинг сифатининг мониторингини таъминлаш;

л) "Истеъмолчи" ҳудудида жойлашган сув ўлчаш тармоғи, коммунал оюва тизимларида ҳар қандай ишларнинг бажарилишига бегона шахсларни қўймаслиқ;

м) жамоат канализация тизимларини объектларига шикаст зарар етказган "Истеъмолчи" дарҳол "Таъминотчи"га хабар бериши ва етказилган зарарни қоплаш учун "Таъминотчи" техник назорати остида ўзи етказилган шикастланишни бартараф этиш ва беҳуда оқизилган окава сув нархини тўлаши шарт.

3.3. Таъминотчининг ҳуқуқлари:

а) "Таъминотчи" қуйидаги ҳолларда, истеъмолчини 5 кун аввал хабардор қилган ҳолда, сув чиқаришни тўлиқ ёки қисман тўхтатиш ҳуқуқига эга:

б) "Истеъмолчи" ҳудудида жойлашган ва унинг тасарруфидаги оюва тармоқлари, мослама ва қурилмаларининг техник ҳолати юниқарсиз ҳолатда бўлса ва "Истеъмолчи" техник фойдаланиш қоидаларини бузиш натижаларини "Таъминотчи" вакиллари талабига кўра бартараф этамаса;

в) "Таъминотчи"нинг вакили истеъмолчи ҳудудида жойлашган ва унинг тасарруфидаги бўлган оюва тармоқлари, мослама ва қурилмаларида ишлар олиб бориш, тамға ўрнатишга ва бошқа ишларда "Истеъмолчи" томонидан асоссиз халақт берилган тақдирда;

г) "Таъминотчи" томонидан режали олдини олиш таъмирлаш ишларини, оюва тармоқларида ишлар бажарилишида, "Истеъмолчи" уларга уланган бўлса, ва янги "Истеъмолчи"ларни улаш учун ишларни ўтказишда;

д) "Истеъмолчи"нинг хизмат кўрсатилишида ва унинг тасарруфидаги коммунал окава сув чиқариш хизматларига ўзбошимча суб-истеъмолчиларнинг уланиб олганлиги аниқланганда;

е) "Истеъмолчи" ўрнатилган муддатларда тўлов ҳужжатларига мувофиқ тўловни амалга оширмаганда;

ё) "Таъминотчи"нинг розилигини олган суб-таъминотчиларнинг "Истеъмолчи" тасарруфида бўлган коммунал окава сув чиқариш хизматларига уланишига рад жавобини берганда;

ж) "Истеъмолчи"лар томонидан коммунал окава сув чиқариш хизматларини кўрсатиш шартларига риоя қилинмаганда;

з) энергия таъминоти тўхтатилганда;

и) табиий офатларда;

й) аварияларда;

3.4. "Таъминотчи"нинг мажбуриятлари:

а) окава сув чиқариш бўйича шартнома шартларини бажариш;

б) окава сув хизматини кўрсатишни таъминлаш;

в) тизимли равишда давлат канализация тармоқлари, истеъмол объектлари ва қурилмаларига уланган канализация тармоқларининг ҳолатини ва ишини тизимли назорат қилишни амалга ошириш ва уларни тўғри ишлашни ташкил этишда амалий ёрдам кўрсатиш, бюджет билан биргаликда "Истеъмолчи"лар окава сув хизматидан фойдаланиш, саноатга мувофиқлигини мунтазам равишда назорат қилиш;

г) "Истеъмолчи"ларга индивидуал ҳисоблаш қурилмаларини ўз хисобидан ўрнатилгандан сўнг, ўрнатилган тартиб ва муддатларда уларнинг ишини текшириш;

д) "Истеъмолчи"лар окава сув қувур хўжалигининг текширишни (индивидуал ҳисоблаш қурилмаснинг яхши ишлаётганлигини текширган, улардаги назорат кўрсаткичларини олган ва тамғаларнинг мавжудлиги ва бутлигини аниқлаган ҳолда) бир ойда кўпи билан бир марта ўтказиш ва мувофиқ даполатномаларни тузиш;

е) "Истеъмолчи"га, ушбу шартноманинг шартларини бажармаган ҳолларида, жарима пеня тўловларини амалга ошириш;

ё) окава сув хизмати ва истеъмолига оид меъёрий-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларнинг қабул қилинганлиги ҳақида "Истеъмолчи"ларни хабардор қилиш;

ж) окава сув чиқариш учун хизмат ҳақи тўловларининг тарифлари ошганда, улар кучга кирган кундан 15 кун аввал оммавий ахборот воситалари орқали маълумот бериш;

з) оюва сувни чиқариш хизматлари учун амалга оширилган тўловларнинг ҳолати, қарзларнинг йўқлиги ҳақидаги маълумотлар ва маълумотномани "Истеъмолчи"га бепул бериш;

VI. Тарафларнинг жавобгарлиги

4.1. "Таъминотчи" ушбу шартномага мувофиқ мажбуриятларни бажармасликда ёки лозим даражада бажарилмаган ҳолларда келиб чиққан зарарни, "Истеъмолчи" эса етказилган ҳақиқий зарарнинг ўрнини қоплаши шарт.

4.2. Истеъмолчи қуйидагилар учун жавобгардир:

а) сув ҳисоблаш қурилмасидаги тамғалар, айланиш чизиғи жўмраги, гидрантлар ва бошқа сув узитиш мосламаларидаги қисмларнинг унинг ҳудудида ва тасарруфида бўлган тамғаланган ҳисоблаш қурилмаларининг бутунлиги ва сақланиши учун;

б) окава сув тармоқларига ўз бошимча уланиб олиш, совуқ сувни ҳисобга олиш қурилмаларининг қасддан бузилишига йўл қўйиш ҳамда сув ҳисоблаш қурилмаларидаги кўрсаткичларни ташқаридан аралашган ҳолда ўзгартириш ҳолатлари учун;

в) қонунчиликда ўрнатилган бошқа ҳолларда

г) ўзбошимчалик билан қурилган иншоотлар сабабидан, тармоқлардаги авариялар бўлган ҳолатларда;

д) коммунал дренаж тизми мавжуд бўлса "Истеъмолчи" ҳудудида жойлашган оюва тармоғига ёмғир ва эриган юр сувларнинг тушишига йўл қўймаслик Ушбу қоидабузарлик аниқланганда "Таъминотчи" ўрнатилган тартибда даполатнома тузади ва ушбу даполатнома "Истеъмолчи"нинг масъулият ва жавобгарлик чорасини белгилаш учун асос бўлиб хизмат қилади.

4.3 "Таъминотчи" қуйидаги ҳолларда жавобгардир:

а) амалдаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг талабларига мувофиқ, қабул қилинаётган окава сувнинг сифати ва қонунчиликда ва шартнома шартларида кўзда тутилган бошқа ҳолларда;

б) "Истеъмолчи"ларга окава сув чиқариш хизматларидан фойдаланиш учун зарур бўлган техник шартларнинг ўз вақтида ва ишончли тақдим қилиниши учун;

в) "Истеъмолчи"нинг ҳаёти, саломатлиги ва мол-мулкига етказилган зарар, маънавий зарар учун қонунчиликда ўрнатилган тартиб ва миқдорда, қоплаш;

г) шартнома шартлари ва юклатилган мажбуриятларни бажармаслиқ;

д) қонунчиликда ўрнатилган бошқа ҳолларда

V. Сув чиқариш хизматлари учун ҳисоблар ва тўловларнинг тартиби

5.1. Коммунал окава сув хизмати тизимидан чиқарилган (қабул қилинган) окава сувнинг ҳисоби ҳисоблаш қурилмаси мавжуд бўлганда, ҳисоблаш қурилмасининг кўрсаткичларига мувофиқ амалдаги тарифлар бўйича ҚҚСни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилади.

5.2. Оюва тизимига келиб тушувчи оюва сувининг миқдори, сув тармоғидан етказиб бериладиган сув миқдорига тенг. Марказлашган иссиқ сув таъминоти мавжуд бўлган ҳолларда, истеъмол қилинувчи совуқ сув миқдорига оюва сув тармоқлари ҳисоби учун 2.0 коэффициенти қўлланилади. "Истеъмолчи"нинг ўзида сув таъминотининг қурилмалари мавжуд бўлса, оюва сувларининг миқдори ушбу сув қурилмаларининг маҳсулдорлигига (ёки ўрнатилган ва рўйхатга олинган ҳисоблаш қурилмаларининг кўрсаткичларига) кўпайтирилади. Ички сув таъминоти тизими "Истеъмолчи"нинг шахсий автоном манбаси билан боғлиқ бўлмаслиги лозим.

5.3 Объект эгаси, автоном сув таъминоти (скважина, очиқ сув ҳавзаси, ирригация тизими)га ёки марказий коммунал оюва тизимидан бошқа оюва ташлаш манбаларига эга бўлган ҳолатларда, "Таъминотчи" билан шартнома тузиш учун махсус табиий сув объектларидан сув олиш ёки чиқариш учун кўшимча рухсатнома тақдим этиши лозим.

5.4. Сув таъминотининг хусусий автоном манбаи (артезиан скважинаси, кудуқ очиқ сув ҳавзаси, ирригация тизими ва ҳ.к) мавжуд бўлганда коммунал канализация тизимига оюваларни оқизиш учун тўловлар, ўрнатилган насоснинг ишлаб чиқариш қуввати ёки ўрнатилган ва рўйхатдан ўтказилган ҳисоблаш асбобининг кўрсаткичлари асосида амалга оширилади. Истеъмолчига қарашли бўлган автоном сув таъминоти манбаининг ички тизими марказий сув таъминоти тизими билан туташмаган бўлиши шарт.

VI. Алохида шартлар

6.1. Объект эгаси ўзгарганда, "Истеъмолчи" чиқиб кетишидан 7 кун аввал дебиторлик қарзларини узиб, бу ҳақда "Таъминотчи" билан даполатнома имзолаши шарт. "Истеъмолчи" чиқиб кетгач, сувни ҳисобга олиш асбоби ва пломбаларнинг бутлиги учун жавобгарлик объектнинг янги эгаси зиммасига юкланади.

6.2. "Истеъмолчи"нинг сув узатиш-оюва хўжалигидаги барча ўзгаришлар таъминотчи томонидан "Истеъмолчи"нинг хати келиб тушган кундан бошлаб ҳисобга олинади.

6.3. Етказиб берилган ёки қабул қилинган ичимлик суви ҳажми қувурнинг ўтказиш қобилиятидан келиб чиқиб ойнинг календар кунлари ҳисобидан қуйидаги формула асосида ҳисобланади:

$$Q = M \times F \times \sqrt{2g \times H} \times t$$

бунда: M – 0.60 га тенг бўлган зулфин орқали сув сарфи коэффициенти;

F – суюқлик оқиб ўтадиган қувур ёки тешик кесими майдони (ички диаметр бўйича) $м^2$;

g – 9,81 м/сек га тенг бўлган эркин тушиш тезлиги;

H – сувнинг метрлардаги босими;

t – вақт- 24 соат, секундларда;

Қуйидаги ҳолатларда:

6.3.1. "Истеъмолчи"да сув ўлчаш асбоб ва мосламалари йўқ бўлган ҳолатларда (ёки носоз холатда);

6.3.2. Сув ўлчаш асбоби ёки мосламаси "Таъминотчи"да рўйҳатдан ўтмаган тақдирда;

6.3.3. Окава сув хизматидан билан ўзбошимчалик билан фойдаланиб, сув сепилганда, автомашиналар ювилганда;

6.3.4 Сув ўлчаш асбоби, мосламаси ишдан чиққан, синган, бузилган ҳолатда, сарфланган сув ҳажми ушбу шартнома 6 қисмининг

6.3. бандида кўрсатилганига мувофиқ энг сўнгги тузилган даполатнома муддатидан янги сув ўлчаш асбоби ўрнатилиб, (рўйҳатдан ўтказилган) кунгача ҳисобланади;

Сувни ҳисобга олиш асбоби истеъмолчининг айбисиз носоз бўлган тақдирда сарфланган сув миқдори олдинги уч ҳисоб-китоб ойидаги ўртача сарф бўйича аниқланади. Ҳисоб-китобнинг бундай тартиби бир ойдан кўп қўлланилиши мумкин эмас. Агар сувни ҳисобга олиш асбоби кўрсатилган муддат мобайнида ўрнатилмаса, сарфланган сув миқдори III-гуруҳ истеъмолчилари учун Қоиданинг 87-"б"-банди бўйича ҳисоб-китоб қилинади;

6.3.5. "Истеъмолчи"нинг канализация тизими коммуникацияларидан (утечка) ҳолатлари аниқланган ҳолатларда;

6.3.6. "Таъминотчи"нинг сув ўлчаш бўғинини диаметри кичиқроқ бўлган мосламага алиштириш тўғрисидаги талабномаси қондирилмаган, бажарилмаган ҳолатларда;

6.3.7. Сув ўлчаш асбобининг ҳисоб-китобини олиб бориш бўғинидаги қўйилган ҳимоя қопламига (тамғага) рухсатсиз тегилиш натижасида, окава сув соф сарфини аниқлаш имкониятичегараланганда;

6.4. Оюва сув коммунал тизимларига (хонадон қувурларига) ўзбошимчалик билан уланиб олинган ва фойдаланилган ҳолатлар аниқланганда, "Таъминотчи" томонидан даполатнома тузилади ва шу тузилган даполатнома ўзбошимчалик билан уланиб олган шахснинг жавобгарлиги даражасини аниқлаш ва "Таъминотчи"га етказилган зарарни ҳисоблаш учун асос бўлиб хизмат қилади.

Бунда:

- тўлов муддати, энг сўнгги тузилган даполатнома санасидан ўзбошимчалик билан уланиб олинган кун санасигача ёки янги сув ўлчаш асбоби ўрнатилиб, рўйҳатдан ўтказилган кунгача, ёки ўзбошимчалик билан уланиш узиб ташланган кунга қадар ҳисобга олинади;

- ўзбошимчалик билан уланиб олинган санадан бу ҳақда маълум бўлган санагача, агар "Таъминотчи" балансдаги тармоқларга уланиш содир этилган бўлса, бу муддат даъво аризаси ёзилган муддатдан ошмаслиги зарур. Агар ўзбошимчалик билан уланган санани топиш, аниқлаш мумкин бўлмаса, бу муддат даъво муддатига тенг деб олинади;

6.5. Техник шартлар 2 йил муддатга берилади. Белгиланган муддат тугагач бу қортмачи (объектни лойхалаштириш ва қуришни бошлаш учун) лойиҳа муддатини чўздириши ёки янги техник шартларни олиши зарур.

Техник шартлари мавжуд бўлмаган ҳолда ёки муддати ўтган ҳолда, "Таъминотчи" томонидан сув узатиш хизматларини якунлашга асос бўлади.

6.6. "Истеъмолчи" коммунал оюва сувни чиқариб юбориш тармоқларига уланиш санаси ҳақидаги ҳужжатларни тақдим этмаган ҳолатларда "Таъминотчи" томонидан, ҳоким қарори ва кадастр ҳужжатлари ва шу кабилар асосида, ҳужжат билан тасдиқланган уланиш санаси бўйича ҳисоб-китоб қилишга ҳақлидир.

6.7. Қабул қилинган оюва сув учун тўловлар, "Таъминотчи" томонидан тақдим этиладиган тўлов талабномалари асосида уларга хизмат қилувчи банклар орқали амалга оширилади. Бу тўловлар "Истеъмолчи" томонидан 3 кунлик муддат ичиқда акцептсиз тартибда амалга